

עין משפט
גר מצוה

יח:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

ק"א א מ"י פ"ו מ"ג
שנת הלכה לה סנה
ע"פ א טו"ט ע"פ א"ח
ש"ס ע"פ ב טה"ה"י

רבינו חננאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין דרע"ת כאילו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גזא אחיה
מחיצתא, ולא ספקין
אכולי בתים העשירי
לביתם ואחורי הבית
נעשין כותלי הסוכה, רבא
אמר פסולה, לא אמרין
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הנראות לעין כי הן
לסוכה, לימא בפלוגתא
רב ושמואל פליגי,
דאמרו אכסדרה בבקעה,
טון שפערין ד' עמודים
בבקעה וסכך עליהן,
רב אמר טוה"ל לט"ל
ככולה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא כד'
אמות, ורובין לה, אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס דלאב"י פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אלמנעית ונשתיר צבוכה שמי
דפנות וזו כנגד זו כמין מצוי מפולג דכחא מורי אב"י דלא אמרין פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דלין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס מילך
משום דהתם מייירי בחצר בלא
אכסדרה דפירש לדיך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי צבוכה העשויה בחצר מסוככת
צבוכים עב"ס שאין רחבים ד' ונפחת
דופן האלמנעי ושנים מכאן ומכאן
קיימין מוכרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
נפרים יורד וסותם אמר ליה כה"ה
מודיא לך כיון דלאיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולג ועשוי לקפידריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו
שראה לפסול יומר לפי שאיר החצר
מקף סביב לטכך מהיכא דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי

אמרין פי תקרה יורד וסותם רבא אמר
פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם
אמר ליה רבא לאב"י לדיך דאמרת פי
תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמצע'
אמר ליה מודיא לך בההיא דהוה ליה כמבוי
המפולש לימא אב"י ורבא בפלוגתא דרב
ושמואל קמפילגי דאחמר אכסדרה בבקעה
רב אמר מותר לטלטל בבבולו דאמרין פי
תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין
בה אלא כד' אמות דלא אמרין פי תקרה
יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע פליגי
כ"י

אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מחציתה: לא אמרין פי
תקרה יורד וסותם, וטעמא מפרש בעירובין (דף ק"א): בלרבע
דפנות לית ליה אהל אס הימא שס דופן שלימה אית ליה יורד
וקותם בחציתיה, לימא כו' אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
כולי עלמא לא פליגי, כן פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דברי אחד מהן שלא כמחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול
להעמיד עליו אלא כמחלוקת אומר כן, אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוא
דכחא לחודיה הוא דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לומר כשרה דנה לעיני
שכח דמחילות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין
אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימא פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שהרי חזן לחללה לה אכסדרה
היא נעשית ומחילות לזרין חזן עשויות ולא לזרין חוזה להן:
כ"י

התם אמר אב"י כאן פי תקרה יורד וסותם מינו דשיך לגבי אכסדרה שאינה מפולשת דהוה אמרין פי תקרה אס הימא לריבא מני
נמי וגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף ק"א): דמפולשת מכשר נמי אב"י דאמר ליה רבא
לאב"י בלתי מצינן מחילה לאיסור והא סיקך ע"ג אכסדרה שיש לה פלימין כשרה ואלו השוה את פלימיה פסולה אמר ליה לרבי כשרה
לדיך סילוק מחילות היא והשתא יש לה פלימין דהתם לא הוה כ"ש לה פלימין דהכא דעל כרחק כה"ה דהתם פליגי וחוה פי'
דשעמין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסיך על גבי אכסדרה שיש לה פלימין יש לה שמי דפנות ההלכתן לארבע ועשויה
כמבוי ונדופן שלישי קבועים עמודים צויות ויש להן טפח כשרה דתמן שמים ההלכתן ושלשית אפילו טפח ואפילו השוה את הפלימין
שבה שמי מחילות כחובה אלא מחילות הראשונות וגמלא פלימין עומדין בין ב' המחילות מכאן ומכאן אכסדרה
אין נראה כפסולה דאין לה אהל שמי מחילות לרדי כשרה ופי דפליגא על גבי מילתא דאפילו אין לה שום מחילה דאית לי פי תקרה יורד
וקותם דתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והגן קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדיך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחילה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכאן את הפלימין ואת המחילות
הראשונות על ידי מחילות הללו ומעמידה על אלו לבדן והשתא על מה שחילק בקונטרס בין מפולשת לאיר החצר למפולשת לאכסדרה
ימא אהל לפי מה שפירשתי קשיא וירך לומר דשמי דפנות דהתם לכו מפולשות וזו כנגד זו אלא כמין גאח דפרש"י והפלימין
צמקום שלישי שט טפח וארבע פלימין לארבע וזוהי של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לצנות עליהם קמת
האכסדרה ואתן העמודים צולטין בראשי הדפנות צמקום טפח וכשהשוה פלימה שעשה מחילות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאח
מכפסם לפלימין ואין נראה כחוק הסוכה ומ"מ לאב"י כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחילות כלל ומיהו פלימין דשעמין דפליגי
בהו באדיך ליטנא מכה לבד לרין לאוקומי צמקום פלימין הרבה ואין שם מחילות כלל אלא הגן פלימין נעשית מחילות לסוכה מכה
לבד ואם כאלו להשוות להיא דעירובין ויש לה שמי מחילות הפלימין לזויות לריבין את לומר שיש לכל זוהי שמי פלימין סוכה
זה לזה בתוך שלש ואין צבובין טפח אלא מכה לבד וכ"ש דנחא ליה טפי טעמא דרבא דמגינן למימר דקסדר גמריי טפח בלא
לבד דלא אמרין לבד אלא למחילות שלימות ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה, בפרק כל גגות (עירובין דף ק"א): פירש בקונטרס דנקט צבוקה משום דצבוקה היא אכסדרה פרוזה מארבע
רוחומיה ועומדת קירייה על ד' יחידות אהל צביר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לחצר ודופן הבית סותמה
מחציתה ומורה שמואל התם דירד וסותם וכו' כפי גרסתו דגרים בשליה כל גגות (שם דף ק"א): ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד
וקותם ומשני כי לית ליה גבי אית ליה פירש שם בקונטרס כי לית ליה גבי' צבוקה שזרין לעשות ארבע מחילות בסמימא פי
תקרה כגון אכסדרה אהל גבי' אס הימא זה מחילה אחת כהלכתה ופי תקרה לשלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אב"י כרב
ולעיל קאמר אב"י כה"ה מודיא לך משום דהוה כמבוי מפולג אלמלא דאפילו בשמי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא
כלל ואס בזנו לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרנן אס כן לרנא נמי ימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל
גגות (שם דף ק"א): גבי שמי מחילות כה"ה פי תקרה או לא וגבי צבוקה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אס לא משום
זה מדאורייתא ויה מדרבנן ור"מ גרים איפכא וכן ר"ה כי לית ליה בשלש כלומר כשאין בו כי אס שלש מחילות והרביעית פרוזה במלואה
דסתם אכסדרה כך היא כדאמרין בשליה לא יתפור וכו' (דף ק"א): עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח פנויה אינה מסובבת ואמר בהקומן
רבה (מנחות דף ט"ז): מפני מה נברא העולם כה"ה מפני שדומה לאכסדרה שכל הרואה ללאת יא אהל בארבע כשש שם ארבע מחילות
בגון שיש צבועות שני לחיים ומשהו דליכא שם מחילה אע"פ שפרוזה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרוזה במלואה ואפי'
בשמי מחילות אית ליה פי תקרה ובלנד שלא יא מפולג דמקדרין בשליה כל גגות (עירובין דף ק"א): גבי וכן שפירשתי דאמרת רוחות
מאי שגא מרוח אחת דאמרין פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי אמרין פי תקרה יורד וסותם ומשני רב כגון שפירן בקרן
זוהי (ד' דקרויין בללכסון והדמנא התם לעיל כה"ה פירקא (דף ק"א): בית שחזו מקורה וחזו אינו מקורה גפנים כאן מותר לרוע כאן דאמרין
פי תקרה יורד וסותם אע"פ דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כללם לשנת דאפילו פחות מותר לכללם כדאמרין פ"ק דעירובין (דף י"א):
והאי דנקט הכא צבוקה לפי ר"מ יש לפרש דנקט צבוקה שהוא מקום איסור טלטול דצבוקה היא כרמלית א"י משום דלאירי נמי באכסדרה
ש"ס. גבי שמי מחילות דהתם נמי אית ליה לבד פי תקרה ובלנד שלא יהא מפולג כדפרשתי ופי הוה נקט אכסדרה כבחצר דהא משמע דויקא
כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שחצר מושכת ככל אורן שחצר או כרוחב אלא שהיא עד אלמנע החצר ופרוזה במלואה לפני:
אחוי

(א) עירובין (סנה) [א] ד"ג
(ב) ויקן רש"י.
הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה סיקך על
גבי וכו' וסנה משנה
היא לסיך נראה כי
פליגי בעיקרא סיקך על
גבי אכסדרה: (ב) בא"ד
לרדי כשרה דפליגא
עלן: (א) ר"ה אכסדרה
וכי שפירן בקרן וזית
וקריוו בללכסון:

מוסף רש"י.
אכסדרה בבקעה,
אכסדרה מקורה כגון חלק
עליות שלו ואינו משפיע
והוא קרוי שכלל הש"ס
ועירובין (כה) בקעה
כרמלית, כדאמרין מילות
השבת (שבת ו'): ואכסדרה
זו פרוזה מדי רוחותיה
ועמד קירייה על ד'
יחידות ונשפך ד' קורות
מימי ימא ועליהן מסבין
הסבין, ואתן הקורות קר
פי תקרה, והאי דנקט
צבוקה משום דכביר סתם
אכסדראות סמוכות להקף
בית או חצר, וליכא מחילה
אחת או שמים ומורה
שמיאל התם דמטלטלין
(עירובין ב').